

ного відродження, так як йому належить важлива роль у формуванні сучасного суспільства і не лише за рахунок освітнього процесу [1].

Отже, М. Грушевський яскрава і важлива постать в історії України, саме він відстоюючи право українського народу мати свою народну мову і навчати своє підрастаюче покоління цією мовою, зробив великий внесок у розбудову національної системи освіти в Україні. І на сьогодні приділяється значна увага з боку науковців до його творчості та поглядів, адже деякі з них, і на сьогодні, не втратили своєї актуальності.

Список використаної літератури

1. *Герасименко С.Ю.* Науково-педагогічна та просвітницька діяльність Михайла Грушевського (1894–1917 рр.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Світлана Юрійвна Герасименко. – Дрогобич, 2012. – 235 с.
2. *Грушевський М.* Про українську мову і українську школу / Михайло Грушевський. – К.: Веселка, 1991. – 46 с.
3. *Лузан П. Г.* Історія педагогіки та освіти в Україні : навч. посіб. / П. Г. Лузан, О. В. Васюк. – Київ : НАКККіМ, 2010. – 296 с.
4. *Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т.* Історія української школи і педагогіки: Навчальний посібник / За ред. О.О. Любара. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. – 450 с.

Тетяна Сорока

ПОГЛЯДИ А.С. МАКАРЕНКА НА ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

*Навчити людину бути щасливою – не можна,
але виховати її так, щоб вона
була щасливою, можна*

А.С. Макаренко

Виховання особистості на сьогодні є одним із найважливіших завдань суспільства і держави, яке повинно бути невід’ємним в житті кожної людини. Адже підрастаюче покоління – це майбутнє нашого суспільства і правильне виховання молоді робить людей високоморальними і гідними громадянами своєї країни. Саме А.С. Макаренко зумів зробити більше ніж багато-хто з вчених, щоб з хлопчиків і дівчаток виховати щирих, добрих і гідних людей. Підтвердження цьому є те, що і на сьогодні вчителі шкіл і батьки використовують його методи, ідеї та погляди у вихованні дітей.

Виховання формується з соціальних потреб, та суспільного життя людини. Метою А.С. Макаренка було прагнення навчити людину правильно мислити і виконувати свої обов’язки як громадянина своєї країни. На його думку важливе значення у вихованні особистості має сім’я, а також праця, що і є фундаментом виховання у кожного народу. Педагогічна спадщина видатного А.С. Макаренка, його погляди, ідеї на виховання, є актуальними і для сьогодення. Ми можемо сказати, що А.С. Макаренко – наш сучасник.

Метою даної статті є дослідження поглядів А.С. Макаренка на виховання молоді.

Антон Семенович Макаренко (1888-1939 рр.) – один із відомих педагогів, який за свій час, зробив великий внесок у світову педагогіку. Народився в м. Білопілья Сумської області в сім'ї залізничника. Працював спочатку вчителем, потім інспектором, а згодом і директором залізничного училища. Його пріоритетом визначено, що виховання особистості – це основа розвитку нації та держави, і є головним чинником наукової, політичної та соціально-економічної життєдіяльності українського народу. Але на сьогодні значна частина молоді майже повністю не відповідає цим потребам. Тому в таких умовах педагогічна спадщина славетного педагога А.С. Макаренка та методика його виховання все більше привертає увагу сучасних науковців та дослідників.

Дослідження й опис творчості педагога провели в своїх працях такі науковці, як Д. Благоев, Б. Ілієв (Болгарія), Д. Данстен (Великобританія), Ф. Патакі (Угорщина), З. Вайтц, Г. Хілліг, Л. Фрезе (Німеччина), А. Левін (Польща), Д. Бертоні, Д. Біні (Італія), А. Павлик (Чехія), Янь Гоцай (Китай), Г. Волков, І. Іванов, Л. Гриценко, В. Кумарін, А. Фролов (Росія). Серед українських вчених-дослідників є: Н. Абашкіна, А. Бойко, М. Євтух, М. Гриньова, Н. Дічек, І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос, В. Моргун, Ф. Науменко, М. Ніжинський, М. Окса, Л. Пашко, А. Ткаченко, Л. Хомич, М. Ярмаченко.

На думку А.С. Макаренка, виховання – головне стратегічне завдання навчальних закладів, батьківської спільноти та громадських організацій, адже діти, які повсякденно виховуються на громадянських засадах, у недалекому майбутньому стануть тим життєстверджуючим потенціалом, який захоче і буде здатний побудувати суспільство.

У колонії ім. М. Горького і комуні ім. Ф. Дзержинського педагог вперше в світовій історії здійснив грандіозний експеримент по вихованню особистості. Експеримент, який мав позитивні результати: вихованці педагога – колишні безпритульні та неповнолітні правопорушники – знайшли своє місце в житті, стали справжніми трудівниками і громадянами рідної країни. А.С. Макаренко розробив педагогічну структуру, яка дозволяла за три – чотири роки виховувати гідними громадянами до трьох тисяч колоністів і комунарів [2].

Таким чином, А.С. Макаренко пояснив зв'язок дослідження особистості виховання дитини, особистості колективу, а також взаємозв'язок виховання і навчання; запропонував співвідношення педагогіки з іншими науками, відкрив шляхи узгодження сімейного, шкільного і позашкільного виховання.

Проблемі створення гармонії особистого і суспільного інтересу у вихованні, Антон Семенович присвятив чимало років педагогічної діяльності і величезну кількість сторінок власних праць, таких як: "Книга для батьків", "Честь", "Прапори на баштах", "Справжній характер", "Діти в країні соціалізму", "Що значить виховати дитину", «Педагоги знизують плечима», «Марш 30-го року», «Педагогічна поема», «Проблеми шкільного радянського виховання», "Деякі висновки з мого педагогічного досвіду" та інші. У своїх роботах він вбачав суть виховання і щастя людини, а виховання в колективі він вивчав як метод, спільний для всіх і який у той же час дає можливість розвиватися кожному.

А.С. Макаренко, продовжуючи роботу педагогів 20 – 30-х рр., розробив методи виховання дітей, довів необхідність усіх педагогічних засобів, спрямованих на реалізацію цілей виховання. Завдяки А.С. Макаренку в теорію виховання і в

практику нашої школи широко ввійшли такі методи виховання, як: організація колективу, формування громадської думки, поєднання поваги з вимогливістю, створення позитивних традицій, використання змагань, розумних і мотивованих видів заохочень. Не втратила актуальності і в сучасних умовах макаренківська ідея перспективних ліній, як методу розвитку колективу і особистості. "Виховати людину, – писав А.С. Макаренко, – значить виховати перспективні шляхи досягнення завтрашньої радості" [4, с. 428].

Свої погляди щодо виховання, педагог також спрямував на: формування національної свідомості, виховання почуття громадянськості; утвердження взаємозв'язку між ідеалами індивідуальної свободи; формування толерантного ставлення до інших культур і традицій. При цьому підкреслюється, що важливою якістю української виховної системи має бути її дієвість, тобто турбота про благо народу та сприяння становленню й утвердженню української держави [1].

Значимо, що ідеї виховання в колективі й через колектив, які розробив і впроваджував у практику А.С. Макаренко, і сьогодні мають аргументований і актуальний характер. Педагог довів, що виховання плідне тоді, коли його поєднують з розвитком творчої індивідуальності, стимулюючи водночас як моральні почуття, так і "правові емоції".

Виховання людини, здатної свідомо, й успішно брати участь в будівництві й захисті нового суспільства, було в центрі уваги А.С. Макаренка. Він писав, що ми завжди повинні пам'ятати, якою б цілісною не уявлялася нам людина при широкому узагальненні, все ж не можна її вважати зовсім одноманітним явищем. Люди певним чином є матеріалом для виховання дуже різного гатунку, і "продукт", який ми випускаємо, також буде різноманітним [3, с. 169].

Отже, нами було проведено дослідження поглядів А.С. Макаренка на виховання молоді. Хороших громадян можуть виховати щасливі батьки, адже саме вони відповідають за своїх дітей перед усім суспільством. Батько і мати повинні мати авторитет у власній сім'ї і підтримувати його за рахунок гарного та відповідального навчання дітей. Виховання особистості в колективі – полягає в колективній праці, яка органічно поєднана з навчанням, грою та спортом. Тому кожна особистість повинна відчувати власну відповідальну роль у колективі. Трудове виховання має дві нерозривні сторони: по-перше, у процесі праці вчитель повинен виховувати в учнів любов до неї; по-друге, формувати у них уміння і навички працювати. Таким чином, можна сказати, що людяності не вчать, а виховують, адже процес виховання громадянина один із найважливіших і найскладніших.

Список використаної літератури

1. *Войтенко О.* Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності / О. Войтенко // Шляхи освіти. – № 3. – 2000. – С. 7-13.
2. *Дашинська О.В.* Проблема громадянського виховання в науково-педагогічній спадщині А.С. Макаренка та видатних українських педагогів ХХ століття / О.В. Дашинська // Вісник Житомирського державного університету. – Випуск 47. – 2009. – С. 151 – 154.
3. *Макаренко А.С.* Педагогические сочинения в восьми томах. / А.С. Макаренко // Педагогические работы 1936 – 1939. – М.: Педагогика, 1984. – Том 4. – 399 с.
4. *Максимюк С.П.* Педагогіка. Навчальний посібник / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2009. – 670 с.